

virker usystematisk, at i det første bind sidder indholdsfortegnelsen foran, i det andet bagi. *Frantz Wilhelm Wendt.*

I de senere aar har byhistorien haft en betydelig renæssance herhjemme. Ved eget initiativ har mange byer skaffet sig litterære monumenter over deres historie, men desværre har den videnskabelige historieforskning endnu ikke givet bevis for, hvilken betydning for vor økonomiske og sociale historie det vil være at faa udførlige moderne bymonografier, skrevet af skolede byhistorikere. Her staar vi tilbage for vore nabolande Sverige og Norge, hvor de førende historikere har vist vej for lokalhistorien ogsaa paa dette omraade. Værkerne om de danske byer ligger næsten uden undtagelse i et lavere videnskabeligt plan: enten er de skrevet af lokalhistorikere, der alle deres fortjenester tiltrods dog er uden metodisk skoling, eller ogsaa er det faghistorikeres lejlighedsarbejde, skrevet paa bestilling af byen uden dybere indleven i stoffet. Den nye *Køge Bys Historie*, udgivet af byens turistforening under redaktion af Victor Hermansen og Povl Engelstoft (1932) hører nærmest til den sidste kategori. Efter sin hensigt er den skrevet populært: »en paalidelig og letlæselig fremstilling«, mere beregnet for almenheden end for historikere. Den historiske grundstamme udgøres af Arthur G. Hassøs afsnit om byens almindelige historie op til 1870. Ifølge værkets plan har forf. været henvist til næsten udelukkende at bygge paa A. Petersens grundige arbejder, dels hans bog om Køge (1888) og dels hans efterladte afskriftsamling. For byens blomstringstid i det 16. og 17. aarh. har der dog fundet betydelige udvidelser sted, navnlig ved udnyttelse af Kancelliets Brevbøger; men ellers er Hassø mere resumerende end A. Petersen. Fremstillingen grupperer sig mest om bystyrets og institutionernes udvikling og trænger kun glimtvis gennem kildernes ydre ramme ind til byens egentlige økonomiske og sociale struktur. Den direkte refereren af kilderne uden virkelig sigtning og kritisk vurdering giver ogsaa let anledning til forkert opfattelse; bl. a. er det uheldigt at skildre byens nedgang paa grundlag af klager og bønsskrifter (s. 166 f.), og det burde (s. 164) være nævnet, at ved tilfælde af ildsvaade o. lign. ulykker var en aarrækkes skattefrihed snarere en hævdvunden rettighed end et udtryk for virkelig trang. Forf. antyder lejlighedsvis Køges særstilling blandt vore købstæder ved dens mangel paa egentlig bymark, men gaar ikke nærmere ind paa, hvad det maatte betyde i hele dens økonomiske liv; ligeledes vilde det have været fortjenstfuldt, om han i højere grad var

gaaet ind paa forholdet til oplandet og Ringsted. Hvad vi dog især savner er en fremstilling af købmændenes, skippernes og haandværkernes liv og virksomhed. S. 86 efterlyser forf. selv efterretninger om købmænd og skippere fra det 16. aarh.; men en enkelt kilde er dog ikke saa svært tilgængelig, nemlig Øresundstoldregnskaberne, som overhovedet ikke er benyttet. Her kunde faas udmærkede oplysninger om byens handel og skibsfart paa Vesterhavet, og desuden findes der i den hanseatiske litteratur bidrag til dens Østersøhandel. Bryder Hassos afsnit saaledes ikke nye baner i vor byhistorie, staar den dog fuldt ud maal med den traditionelle. Af interesse for historikere er mag. Hans Jensens kapitel om »Køge-Kredsen«; den giver den ydre historie for Hørups og Albertis navnkundige kreds, men ikke vælgernes politiske udvikling. Afsnittet om Køge i nyeste tid er mere en materialesamling og vejviser end historisk fremstilling.

I 1928 kom det smukke værk *Fra det gamle Køge*, i hvilket museumsmændene Hugo Matthiessen og Chr. Axel Jensen gav en indgaaende skildring af byplanen og de arkitektoniske levninger; — skade at de to bøger ikke blev smeltet sammen til et enkelt helstøbt værk. *Aksel E. Christensen.*

I sjette bind af *Det norske Folks Liv og Historie* (Oslo 1932) fortsætter Sverre Steen sin fremstilling af perioden 1640—1720 med en skildring af det halve aarhundrede *fra den store nordiske krigs afslutning til omkring 1770*. Hans bog har særlig interesse for danske læsere ved foruden den egentlig norske historie at rumme en vurdering af den danske helstatspolitik i det 18. aarhundrede set med fordomsfrie norske øjne. Det ligger dog i hele værkets plan, at en række emner, danske historikere vilde behandle indgaaende, her kun skitseres, omend ofte aandfuldt og med rammende bemærkninger. Det gælder navnlig kongefamilien, hoffet og kredsen af ledende københavnske statsmænd. Til gengæld stifter man ret nøje bekendtskab med lokalembedsmændene i Norge, ligesom man med fornuft følger en knap analyse af det dansk-norske regeringssystemets udvikling fra den mere personlige, af kongen prægede enevælde til den bureaukratiske enevælde. Periodens diplomatiske hovedproblem, det gottorpske spørgsmaal, var Norge »fulkommen likegyldig«, og derfor er udredningen af udenrigspolitikken kun et nødtørftigt omrids, hvor ikke neutralitetspolitikken under periodens store krige eller forholdet til barbareskerne berører norske sofartsinteresser.